

เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม
 เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๖ [คำ]
 “กิเลสสร้างเหตุการณ์ ธรรมแก้เหตุการณ์”

แน่นแล้วยังไม่ถึงไหน เวลาโล่งทุ่งอยู่ชาก็แน่น ไร่ลงมหาสมุทรก็แน่น กว้างที่ไหนมันก็แน่น ๆ คน ไร่เข้าใส่ตุ่มใส่ไผ่มันจะเป็นยังไง มันจะแน่นไหม มันพิลึกจริง ๆ นะ อยู่ที่ไหนมันก็แน่น ๆ ตลอดเวลา อย่างวันนี้ก็เหมือนกัน จากวัดโอโศฯ มาแะที่ปากน้ำ ถนนที่หน้าบ้านงานเขาเลยปิดตายเลย รถเข้าไม่ได้ คนแน่นหมด อยู่ที่ไหนก็แน่น ๆ ไร่ลงทะเลกว้าง ๆ มันก็ยังแน่น หมดทางไร่แล้วจะว่ายังไง ไร่เข้าตุ่มมันจะเป็นยังไง มันจะแน่นไหมวะ ไร่เข้าตุ่มฝาปิดเลย ไฟจ่อเข้าไปจะเป็นยังไง ดีไม่ดีตุ่มแตกเลยระเบิดเลย มันกลัวตายซิ

มนุษย์เรานี้ก็ว่ามาก มาเพียงเท่านั้นก็ว่ามาก เทวดาเต็มท้องฟ้ามหาสมุทรไม่เห็น ว่ามาก ไม่ยุ่ง มนุษย์เรานี้ยุ่ง เทวดา อินทร์ พรหม มาเต็มหมดไม่เห็นยุ่ง แต่มันก็หลับตาปฏิเสธว่าเทวดา อินทร์ พรหม ไม่มีพวกตาบอด เป็นอย่างนั้นนะ นี่เรียกว่ากิเลส คือกิเลสต้องลบล้างธรรมตลอด ไม่ว่าจะเป็ กิเลสชนิดใดออกมา เพราะกิเลสเป็นสกุลลบล้างธรรม ที่นี้ธรรมก็ลบล้างกิเลสเหมือนกัน ต่างฝ่ายต่างลบล้างกัน ตัวสกปรกคือกิเลส ที่สะอาดคือธรรม ชะล้างกันเรื่อย ๆ ถ้ามีแต่กิเลสก็หมดความหมายเลยสัตว์โลก ถ้ามีแต่ธรรมล้วน ๆ เป็นนิพพานเลย แน่ สัตว์โลกก็ไม่มี

ที่นี้สัตว์โลกมันก็มีของมันอย่างจี้ ให้พอดีกันวางั้น คือให้มีคู่ต่อสู้กัน มีแต่อันเดียวไม่มีคู่ต่อสู้ก็ไม่เหมาะ ต้องมีคู่ต่อสู้ เหมือนหมากัดกัน เहांแ้ว ๆ แล้วกัดกัน อยู่อย่างนั้นถูกต้อง ไม่ได้ทำได้ดีกัดกันอยู่ไม่ได้ สัตว์โลกที่มีกิเลสย่อมอวดดีทั้ง ๆ ที่ชั่ว ไม่อยากให้ชั่ว ให้ชาติ ถ้าใครไปตำหนิไม่ได้ นั้นแหละกัดกันตรงนั้นนะ ธรรมท่านไม่มี ถ้าธรรมแท้ ธรรมล้วน ๆ แล้วหมดเรื่องเลย หมดโดยประการทั้งปวง ไม่มีเลย จึงว่าบรมสุข ที่ท่านให้ชื่อว่าบรมสุข คำว่าบรมสุขนั้นเราก็คาดอีก ที่นี้เลยนั้นไปอีกนะซี คาดไม่ได้เลย คือเลยสมมุติที่จะคาดไปหมดแล้ว

เวลามีชั้นธ้อยู่ก็คาดอยู่เฉพาะตัวเองกับสิ่งสมมุติทั้งหลาย พอพราวจากชั้นธแล้ว ก็เรียบไปเลย สมมุติไม่มีเลย ชั้นชื่อว่าสมมุติเรียกว่าหมดโดยสิ้นเชิง ในแดนแห่งธรรมธาตุ หรือนิพพาน การพูดเหล่านี้ก็เลสมันก็กัดกันทันที ว่าสุดเอี่ยมหมดหวัง คำว่าสุดเอี่ยมหมดหวังก็คือกิเลสกันทางแล้ว ไม่ให้มีความอุตสาหัพยายาม ถ้าว่ามีหวัง หวังมากเท่าไรก็ยิ่งฟุ้ง นั้นพัน พอว่าสุดเอี่ยมหมดหวังอ่อนเปี้ยก ตายกองกันอยู่กับกิเลส เป็นอย่างนั้นนะ คือมีคู่ต่อสู้ มันเห็นชัด ๆ จริง ๆ ก็คือผู้ปฏิบัติจะฆ่ากิเลสจริง ๆ จะไม่มีกิเลส

อยู่ที่ไหนเลย จะอยู่ที่ไหนหมด แล้วธรรมก็อยู่ที่ไหนหมด นอกนั้นไม่มีความหมายเลย เพราะไม่ว่าเขาเป็นสุขเป็นทุกข์ มีอยู่ที่หัวใจที่มีกิเลสทำให้เป็นทุกข์ ที่มีธรรมทำให้เป็นสุขนี้เท่านั้น

พอกิเลสเบาลงไปความทุกข์ก็ค่อยเบาลง เพราะกิเลสเป็นตัวสร้างทุกข์ สร้างตลอดในหัวใจสัตว์โลก เป็นอัตโนมัตติมาตั้งกับตั้งกลับแต่กาลไหนๆ กิเลสจะสร้างผลประโยชน์ของมันบนหัวใจสัตว์ สัตว์เป็นผู้รับเคราะห์รับกรรมจากการสร้างผลประโยชน์ของกิเลส มันเป็นอัตโนมัตติของมัน แต่ก่อนเราก็ไม่เคยคิดนะ ว่ากิเลสเป็นอัตโนมัตติหรือธรรมเป็นอัตโนมัตติก็ไม่เคยคิด นี่เห็นใหม่ละเวลามันเจอเข้าแล้ว มันรู้ไม่ให้อุบัติได้ยังไง พุดจิ่ง ๆ อย่างนี้ สด ๆ ร้อน ๆ ธรรมพระพุทธเจ้า กิเลสก็บอกว่าสุดเอื้อมหมดหวัง จิตซัดไปหมดแล้ว มรรค ผล นิพพานไม่มี คือกิเลสปิดทาง ๆ ให้หมดความหวังทุกสิ่งทุกอย่าง อ่อนเปียก ๆ นี่กิเลสตีลง ๆ ให้อ่อนเปียก ไม่ให้มีแก่ใจที่จะอุทิศทำพยายามกระหึ่มยืมย่องในความดีของตัวเอง และเพื่อความพ้นทุกข์ กิเลสดึงไว้ ๆ ให้สุดเอื้อมหมดหวัง

นี่ละมันอยู่ในใจ ทั้ง ๆ ที่ผู้หวังอรรถหวังธรรมอยู่เต็มหัวใจ เวลากิเลสมันหามา มันก็พึดกันเต็มหัวใจเหมือนกัน ทำให้อ่อนเปียกไปเหมือนกัน มันของเล่นเมื่อไรกิเลสมันอยู่ที่ใจ อย่าพากันไปคิดว่ากิเลสอยู่นอกฟ้าแดนดินที่ไหน ไม่มี ธรรมก็ไม่มี ใจเป็นผู้สัมผัสดวงเดียวเท่านั้นที่สัมผัสกิเลสกับธรรม นอกนั้นต้นไม้ภูเขาเขาไม่มีความหมายอะไรในเขา กิเลสนี้ตัวสร้างความหมาย สร้างเหตุการณ์ต่าง ๆ ธรรมก็แก้เหตุการณ์ต่างคนต่างสร้างด้วยกัน พอพุดถึงเรื่องอรรถเรื่องธรรมนี่กิเลสจะตีเข้ามา กันเข้ามาให้สุดเอื้อมหมดหวัง ว่ามรรค ว่าผล ว่าบุญว่ากุศล ความหลุดพ้นจากทุกข์ มรรค ผล นิพพาน นี่เป็นความสุดเอื้อมหมดหวัง สุดท้ายก็ลงไม่เชื่อ นี่คือกิเลสมันปิดตันแบบไม่เชื่อเลย นี่เรียกว่าตายเลยไปไม่ได้ คนนี้ไปไม่ได้ กิเลสปิดตายจนกระทั่งไปไม่ได้ แล้วก็อยู่กับกิเลสอย่างมีหวังว่านั่นเถอะ จะไปมรรค ผล นิพพาน หมดหวังไม่มีหวังแล้ว อยู่กับกิเลสมีหวังจะจมอยู่นี้ตลอดไป ไม่หวังก็จม อยู่กับกิเลสจมตลอดเลย

เดี๋ยวนี้เป็นอย่างงั้น พุดถึงเรื่องบุญ เรื่องกุศล มรรค ผล นิพพาน จิตซัดไปหมด หัวใจกิเลสแทรกเข้าเต็มไปหมด มันไม่ให้แย็บ ๆ ออกมาทางด้านอรรถด้านธรรมเลย นี่คือความหนาของกิเลสปิดทางเดินของเรา ให้พากันเข้าใจทุกคนนะ นี่เปิดให้ฟังอย่างเต็มหัวใจ มันรู้จริง ๆ ใครจะมาว่าอะไรมันไม่สนใจกับใคร ประสาถึงขยะว่างั้นเลยเหยียบหัวมันไปเลย ธรรมเลิศกว่าถึงขยะ มาสนใจกับถึงขยะอะไร กลัวเขาจะตีฉินินินาทาว่าโอ้วว่าอดอย่างงั้นอย่างงี้ ก็เรื่องถึงขยะมันก็ว่าของมันอย่างงั้น มันจะเอาตีมาส่งเสริมธรรมไม่มี มีแต่เหยียบธรรมเรื่องของกิเลส ธรรมก็เหยียบหัวกิเลสไปละซี

อย่างที่พูดตะกี้เนี่ย แต่ก่อนเราไม่เคยคิดเลยว่ากิเลสทำงานบนหัวใจสัตว์โดยอัตโนมัติของมันมาตั้งกับตั้งกลับ แล้วไม่มีต้นมีปลายนะ เงื่อนต้นเงื่อนปลายของกิเลสไม่มี หมุนเหมือนมดไต่ขอบตั่ง หมุนสูงหมุนต่ำเป็นอัตโนมัติ หมุนในหัวใจสัตว์ ให้คิดให้ปรุ้ง ให้อายากนั้นอายากนี้ อายากรู้ อายากเห็น อายากอะไร มันเป็นแต่ความอยากทั้งนั้น ตีต้อออกให้คิดให้ปรุ้ง มีแต่ความอยากผลักดันออกมาๆ ความหิวโหย ไม่มีหัวใจใด สะดวกสบายได้เลย ถ้ามีกิเลสมากน้อยเพียงไรความหิวโหยจะเต็มหัวใจ หากความสุขไม่ได้เนาะ

เราไม่เคยคิดแต่ก่อน ที่ว่ากิเลสมันสร้างตัวของมันโดยอัตโนมัติบนหัวใจสัตว์ เราไม่เคยคิด ที่นี้เวลาเราปฏิบัติธรรมเข้าไป ธรรมเราก็ไม่เคยคิดอีก เช่นเดียวกันกับ กิเลสสร้างตัวมันโดยอัตโนมัติ ธรรมแกกิเลสก็แก้อัตโนมัติเหมือนกัน นี่ก็มีมิติแปรผันด้านเหมือนกัน ไม่เคยคิด เวลาปฏิบัติเข้าไปมันเป็น นั้นเห็นไหมละ ไปถามใครละ เวลากิเลสมันหนักก็ชัดกัน ก็เคยพูดแล้ว จนถึงขนาดน้ำตาร่วงบนภูเขา ออกถึงภูถึงมิ่ง เทียนนะ ออกอยู่ในจิตใจ ไม่ได้ออกเป็นคำพูดแหละ อยู่ในป่าในเขาคนเดียวพึดกับ กิเลส คือตั้งใจอย่างเต็มที่เลยจะเอากับกิเลสให้เต็มเหนี่ยว ขึ้นไปยังไม่ไต่ยกครุ กิเลส เตะหางหมาลงไป หายหมาหายไปไม่เป็นท่า หายแมวมันตบได้ หายหมาไม่มีทาง ตบ มีแต่ร้องแง ๆ ชัดเอาหางหมาลงไป

ตั้งสติปัถ્ฐสี่ผล็อย ๆ ตั้งพิถัล้ม ตั้งเพื่อลั้มไม่ได้ตั้งเพื่ออยู่ นี้พลังของกิเลสมันหนาแน่นขนาดนี้ เห็นประจักษ์เวลามันหนา เอามาพูดตอนที่มันหนา ๆ ทั้ง ๆ ที่เราตั้งใจจะพึดกับมัน ที่นี้เวลามันหนามันก็เหมือนเราสู้เสื่อด้วยกำปั้น เสื่อมันแพรวพราว เล็บมันเป็นอาวุธ เขี้ยวมันเป็นอาวุธ ลวดลายทุกอย่างมันเป็นอาวุธทั้งหมด เรามีแต่กำปั้น สู้เสื่อด้วยกำปั้น เป็นยังงี้สู้เสื่อด้วยกำปั้น วาดภาพมันก็รู้อเอง นี่แหละมวยเรามีแต่กำปั้น มวยกิเลสมันมวยเสื่อ มันฟาดเอาหางหมาลง ๆ แหม น้ำตาร่วง เราไม่ลืมนะ มันฝิ่งลึกลจริง ๆ ถึงขนาดไอ้โหขึ้นเลย มิ่งเอากูขนาดนี้เทียวหนา ก็ตั้งหน้าจะมาพึดกับมัน ไม่เป็นท่าอะไรเลย มันเอาหางหมา ๆ หายแบบไม่เป็นท่าตลอด ขึ้นอุทาน

แต่มันตีอันหนึ่ง ขึ้นอุทานว่า โถ มิ่งเอากูขนาดนี้เทียวเธอ เอละ นี่ที่แกกั้นนะ ยังงี้มิ่งต้องพังวันหนึ่ง ให้อูถอยกุกไม่ถอย เคียดแค้นขนาดนั้น จึงว่าเคียดแค้นเราอย่าเข้าใจว่า การเคียดแค้นเป็นกิเลสไปทุกแบบทุกอย่าง ไม่นะ เคียดแค้นทางกิเลสเคียดให้ผูใจอยากพิน ออยากฆ่า ออยากดู ออยากดำ นั้นเรียกว่าเป็นกิเลส แต่เคียดแค้นให้กิเลสตัวเป็นพินเป็นไฟ ตัวเป็นพิษเป็นภัยต่อเรานี้ เคียดแค้นจะฆ่ามันนี้เป็นความเคียดแค้นที่เป็นมรรค เป็นธรรม แก่ได้ เอาความเคียดแค้นนี้แหละมาผูกก่อกรรมก่อเวรกับกิเลส อันนี้ไม่มีภัย

ถ้าก่อกกรรมก่อเวรกับคนอื่นไม่ได้นะ เป็นกรรมเป็นเวรต่อกัน ดังท่านแสดงไว้ในธรรมว่า น หิ เวเรน เวรานิ สมฺมุนฺตฺติ กุทาจนํ ตลอดกาลไหน ๆ เวรย่อมไม่ระงับ เพราะความก่อกกรรมก่อเวรต่อกัน อเวเรน จ สมฺมุนฺตฺติ แต่เวรย่อมระงับเพราะการไม่ก่อกกรรมก่อเวรต่อกัน เป็นพุทธพจน์ โลกเขาก่อกกรรมก่อเวรกัน เป็นกรรมเป็นเวรต่อกันเป็นลูกโซ่เลย ทีนี้ทางนี้ก่อกกรรมก่อเวรกับลูกโซ่คือกับกิเลส ฟาดมัน ก่อกกรรมกัน เคียดแค้นเท่าไรความเพียรยิ่งหนัก มุมานะยิ่งหนัก ชัดก้นลง ๆ เคียดแค้นให้กิเลสนี้เป็นธรรม เอาไม่ถอย เพราะความเคียดแค้นมันฝังลึก มุมานะความอุตสาหะพยายามที่จะชดกับกิเลสให้มันพังวันหนึ่งจนได้ มันมุมานะมันก็ติดของมันเต็มเหนียว เพราะความเคียดแค้นให้กิเลสในหัวใจเรา

ทีนี้ต่อไป ๆ มันก็มีทาง นั้นเห็นไหม มันไม่ได้ชนะเราตลอดไป เมื่อเราสู้ไม่ถอย ก็มีทางแก้หลบหลีกปลีกได้ ชนะกันได้เป็นครั้งคราว ก็จับเหตุจับผล จับเป็นพยานได้ แล้วจับอุบายวิธีการที่สู้มันได้เพราะเหตุผลกลไกว่าอะไรเข้ามาแนบติดกับใจ ชัดเข้าไป มันก็ค่อยจาง อุทานก็มีเท่านั้น นอกนั้นก็ไม่ได้อุทานอีก เพราะเคียดแค้นพอแล้ว กลับคืนไปนี่มีแต่สู้กันตลอด ๆ จนได้ชัยชนะไปเป็นลำดับลำดับ สรุปลักษณะที่นี้เพื่อไม่ให้เสียเวล่ำเวลา นี่กำลังของความพากเพียร ความมุมานะ ความเคียดแค้นให้กิเลส จะเอาให้กิเลสพัง ไม่หยุดไม่ถอยภายในจิตใจ หมุนตัวตลอดเวลา มันก็ค่อยได้เข้าไปโดยลำดับ ๆ

จนกระทั่งจิตตั้งเนื้อตั้งตัวได้ นี่ขึ้นแล้วนะ จิตที่เคยว่าวุ่นวุ่นมันไม่เป็นตัวของตัว อย่างนี้ก็ตั้งตัวได้ ตั้งตัวได้ ขึ้นเป็นลำดับ ต่อไปจิตก็เป็นสมาธิแน่นหนามั่นคงขึ้น ก็ยังมีทุนมีรอนคำหวังกำไรต่อไปเรื่อย ๆ ได้ หนักเข้า ๆ สมาธิก็เต็มภูมิ นี่เห็นไหมความมุมานะ สมาธิที่ตั้งไม่อยู่แต่ก่อน ล้มผล็อย ๆ ตั้งก็ก่น้อยเลย แน่นหนามั่นคงบึ้ง ๆ ทั้งวันทั้งคืน อยู่ไหนอยู่ไหนหมดที่นี้เมื่อจิตเป็นสมาธิ จิตไม่วอกแวกคลอนแคลน ความแน่นหนามั่นคงอยู่กับจิตกับธรรมเท่านั้น สงบแนวได้ทั้งวัน เห็นไหมที่นี้ แต่ก่อนมันล้มผล็อย ๆ อันนี้สงบได้ทั้งวัน นี่ผลแห่งความเคียดแค้นให้กิเลส มันก็ยิ่งหนักมือเข้า

จนกระทั่งออกทางด้านปัญญา ปัญญาถึงพิสดารมากในตำรับตำรา เราก็อ่านโอ้ย อย่าไปคาดเลย ความคิดในตำรับตำรามีน้อยนิดเดียว ท่านแสดงไว้เท่าที่จำเป็น ๆ แต่ความคิดสติปัญญาที่ออกจากภาคปฏิบัติแตกแขนงไม่มีหยุดมีถอย เหมือนไฟได้เชื้อเชื้อไฟอยู่ที่ไหนไฟจะลุกลามตามไปหมด ความจริงมีอยู่ที่ไหนความรู้คือธรรมจะติดตามรู้เห็นไปตามลำดับลำดับ ที่เปรียบเหมือนไฟ ความจริงมีอยู่ทั่วแดนโลกธาตุ ความรู้นี้ก็ครอบโลกธาตุ เมื่อถึงกาลจะครอบ เมื่อยังไม่ครอบมันมีที่ไหนมันก็ติดตามรู้ตามเห็นไปเรื่อย ๆ ๆ

ที่นี้ธรรมตั้งตัวได้แล้ว ตั้งได้ตั้งแต่สมาธิ อยู่ได้ทั้งวันอยู่ไหนอยู่ได้ นั่งที่ไหนเป็นสมาธิ ไม่กักร่วงววยกับอะไรเลย จากนั้นก็ออกทางด้านปัญญา ปัญญาที่แกกิเลส ตั้งแต่ก่อนสมาธินี้เป็นหินทับหญ้า ตีตะล่อมกิเลสเข้ามาสู่ความสงบ แล้วก็อยู่ด้วยสมาธิสบาย แค่นั้นก็ว่าดี พอออกด้านปัญญาเบิกกว้างออก ๆ ที่นี้ฆ่ากิเลสละที่นี้ พิจารณาแยกธาตุแยกขันธ์ แยกอนิจจัง ทุกขัง อนตตา อสุภะ อสุภัง ปาฐาฆิติบผัสตังโลกนออกโลกในตลอดทั่วถึงอยู่อย่างนั้น เหมือนเขคราดไร่คราดนา คราดกลับไปกลับมา พิจารณาย้อนหน้าย้อนหลัง จิตก็เบิกกว้างออก ๆ กิเลสที่หลบซ่อนอยู่ในเหล่านั้นมันก็เห็นไป ๆ แก้ออกไปเรื่อย ๆ

พอปัญญาก้าวเดินแล้ว นั่นละเริ่มแล้วที่นี้ เริ่มหมุนตัวแล้ว ความพากเพียรที่เราเคยเพียรไม่มี เวลามันหมุนตัวเข้ามา ๆ ได้รั้งเอาไว้ มันจะเลยเถิด ความเพียรกล้าเกินไป ไม่รู้จักหลักลับจนอน กลางวิากลางวันกลางคืนไม่สนใจนอน มีแต่หมุนตัวฆ่ากิเลสไปเรื่อย ๆ เพราะความฆ่ากิเลสมันเพลิน เพลินยิ่งกว่าขั้นสมาธิเป็นไหน ๆ เพราะฉะนั้นมันถึงย้อนเข้ามาตำหนิสมาธิ เหนอ ความสุขในสมาธิมันเหมือนหมูขึ้นเขียง ปัญญาต่างหากแกกิเลส สมาธิไม่ได้แกกิเลส มันย้อนมาตัวเอง ปัญญาเบิกกว้างเท่าไรก็ยังเพลินตัวเรื่อย ๆ แก้อดอดอนเป็นลำดับลำดับา รู้ประจักษ์ ๆ ๆ ในจิตใจ

จากนั้นสติปัญญาก็หมุนตัวเป็นอัตโนมัติไปเลย ถอยไม่ได้ เป็นอัตโนมัติแล้วที่นี้แกกิเลสเป็นอัตโนมัติ ไม่ต้องบังคับให้แก หากเป็นอัตโนมัติของสติปัญญาขั้นนี้หมุนตัวไปเอง กิเลสอยู่ที่ตรงไหน ๆ เหมือนไฟได้เชื้อ กิเลสเท่ากับเชื้อไฟ ไฟเท่ากับสติปัญญาไหม้เข้าไป เผาเข้าไปเรื่อย ๆ ตอนนั้นก็ยังไม่ได้มาคิดอะไรมากนักว่า กิเลสทำงานบนหัวใจสัตว์โดยอัตโนมัติ และการแกกิเลสก็เป็นอัตโนมัติ ยังไม่ค่อยคิดเวลานั้น จนกระทั่งมันผ่านบึงออกไปหมดโดยสิ้นเชิง กิเลสมุดมอดไปหมด ไม่มีอะไรเหลือภายในใจ เอาฟาดให้เต็มยศ วางเปล่าทั่วแดนโลกธาตุ ไม่มีอะไรเข้ามาขวางจิตใจได้เลย มีแต่ธรรมล้วน ๆ เวียงวัง เราจะว่าเวียงวังอย่างนี้ไม่ได้อีกแหละ เวียงวังของธรรม กับเวียงวังของอากาศมันต่างกัน แต่พอมาเทียบได้ ให้คาดให้คิดไปได้ทั้งนั้น

เมื่อมันหมดทุกสิ่งทุกอย่าง ไร้ที่สติปัญญาหมุนตัวเป็นเกลียวในการฆ่ากิเลสหยุดลงโดยสิ้นเชิง ให้มันเห็นอย่างนั้นซิ แต่ก่อนมันหมุนตลอดเวลา จะพาหลบพานอน มันไม่ยอมหลับนอน มันจะเอาเจ้าของให้ตาย เพราะมันด่วนมากที่จะให้หลุดพ้น สติปัญญาขั้นนี้เป็นขั้นที่ด่วนมากที่จะให้หลุดให้พ้นภัยในวัฏสงสาร มันมาเห็นด้วยสติปัญญาขั้นนี้ ภัยที่พ้นกันมาตั้งกับตั้งกัลป์แต่ก่อนไม่เห็น พอสติปัญญาขั้นนี้ขึ้นมาแล้วมันเห็น ทางนั้นตามเผามา ทางนี้ก็ผิง ๆ จะตีตีให้หลุดพ้นจากกองทุกข์ทั้งหลายที่กิเลสสร้างขึ้นมา ฟาดเอาจนกระทั่งกิเลสขาดสะบั้นลงไป ไม่มีอะไรเหลือเลย

กิเลสเป็นสาเหตุสร้างทุกข์ขึ้นมาดับลงไปโดยสิ้นเชิง ทุกข์ที่เป็นผลของกิเลสภายในจิตใจก็ดับโดยสิ้นเชิงเหมือนกัน ไม่มีอะไรเหลือเลย ที่นี้ใจก็เป็นธรรมล้วน ๆ สติปัญญาที่เป็นอัตโนมัตถจนกระทั่งเป็นมหาสติมหาปัญญาหมุนเป็นอัตโนมัตถ แล้วยังเชื่อมเข้าไปหามหาสติมหาปัญญา รวดเร็วพูดไม่ถูก มหาสติมหาปัญญาทำงาน แวบขาดสะบั้นไปเลย สติปัญญาอัตโนมัตถถ้าเป็นย่ำอันนี้ก็เหมือนมียามีคลี่มีอะไร สติปัญญาที่เป็นมหาสติมหาปัญญามันราบไปเลย มันกวาดไปเลย มันเรียบไปเลย มันเร็ว ความรวดเร็วคล่องตัว ละเอียดต่างกันมากทีเดียว

ทั้งสองนี้เมื่อเวลากิเลสสิ้นซากลงไปโดยสิ้นเชิงไม่มีอะไรเหลือแล้ว ก็ระงับตัวลงไปโดยหลักธรรมชาติ ไม่ได้บีบบังคับให้หยุดงาน ไม่มี ที่หมุนตัวเป็นเกลียวเหมือนหนึ่งว่าจะไม่มีเวลาหยุดเลย มันหมุนเพื่อฆ่ากิเลสต่างหาก เมื่อกิเลสสิ้นซากแล้วมันก็หยุดหมุนเอง สติปัญญาตั้งแต่อัตโนมัตถขึ้นไปถึงมหาสติมหาปัญญา สงบเงียบลงไปโดยอัตโนมัตถ หมด เหลือแต่ธรรมธาตุล้วน ๆ จำครอบโลกธาตุ ไม่มีอะไรเข้าไปเกี่ยวข้องเลย สติปัญญานี้ก็เป็นมรรค เป็นสมมุติ ตั้งแต่สติปัญญาธรรมดาถึงสติปัญญาอัตโนมัตถ และมหาสติมหาปัญญาเป็นธรรมเครื่องแก้กิเลสด้วยกันเป็นชั้น ๆ ของกิเลส เป็นชั้น ๆ ของสติปัญญา

พอกิเลสสิ้นซากลงไปโดยสิ้นเชิงแล้ว สติปัญญาเหล่านี้ทั้งหมดลงไปพร้อมกัน ยุติหมด ไม่ต้องบอกต้องกล่าว และไม่ต้องไปปรึกษาหารือจากผู้ใดว่าควรปล่อยหรือไม่ควรปล่อย สติปัญญาประเภทที่หมุนตัวเป็นเกลียวควรหยุดหรือไม่ควรหยุด หรือบังคับให้หยุดไม่มี เป็นหลักธรรมชาติของตัวเอง เมื่อมันเปิดจ้อออกหมดแล้วมันก็เห็นหมด อ้อ เรื่องกิเลสมันหมุนอยู่ในหัวใจเรา ที่แรกมันยังไม่ได้หมุนออกไปทางโลกนะ เอาตัวของเราก่อน มันหมุนอยู่หัวใจเรานะ นานสักเท่าไรก็ไม่รู้ว่ามันหมุนเป็นอัตโนมัตถของมัน สร้างภพสร้างชาติ สร้างกิเลสตัณหาเพิ่มเข้าไปในหัวใจของเราตลอดมาตั้งแต่ตั้งกัลป์ พร้อมกับการเสวยความทุกข์ความลำบาก หนักเบาเล็กน้อยตามกิเลสที่สร้างขึ้นมากโดยลำดับจนกระทั่งบัดนี้ นี่มันเป็นอัตโนมัตถ นั่นมันรู้ณะ มันสร้างของมันเองเป็นอัตโนมัตถ โดยไม่มีใครทราบเลย

ที่นี้เวลากิเลสได้สิ้นซากลงไปไม่มีอะไรมาสร้างเลย หายเงียบไปหมด สุธัญญโต โลก ว่างไปหมด ทุกข์ก็ว่าง สมุทัยคือกิเลสก็ว่าง เพราะสมุทัยเป็นตัวเหตุสร้างทุกข์ขึ้นมา เมื่อสมุทัยเป็นตัวเหตุสร้างทุกข์ขึ้นมาดับลงไปโดยสิ้นเชิงแล้ว ทุกข์ไม่ว่าชนิดไหนดับโดยสิ้นเชิงภายในใจ ที่นี้เรื่องสติปัญญาเครื่องปราบกิเลสนี้ก็สงบตัวลงไปโดยหลักธรรมชาติ ย้อนพิจารณาถึงเรื่องหัวใจตัวเองที่กิเลสทำงานโดยอัตโนมัตถ แล้วก็พิจารณาถึงเรื่องอรรถธรรม สร้างขึ้นมาจนกระทั่งถึงขั้นสติปัญญาอัตโนมัตถเพื่อฆ่ากิเลสเป็น

อัตโนมัตติเหมือนกัน ๆ หาที่สงสัยไม่ได้ อ้อ กิเลสสร้างภพสร้างชาติในหัวใจสัตว์มันก็เป็นอัตโนมัตติอย่างนี้ตลอดมาเหมือนกัน ธรรมะที่ถอดถอนกิเลสให้สิ้นภพสิ้นชาติสิ้นความทุกข์ทั้งหลายไปก็เป็นอัตโนมัตติเหมือนกัน เสมอกัน ให้คะแนนเสมอกัน เป็นอัตโนมัตติเหมือนกัน

ที่นี้เวลาฆ่ากิเลสหรือดับกิเลสโดยสิ้นเชิงแล้ว มรรคคือเครื่องแก้กิเลสมันก็ระงับตัวของมันไปเอง ไม่ต้องบีบไม่ต้องบังคับ หยุดโดยประการทั้งปวงโดยอัตโนมัตติ มันก็เห็นชัด ๆ อ้อ ธรรมนี้เวลามีกำลังแก่กล้าแล้วก็เป็นตัวของตัวเองขึ้นมาเต็มเหนี่ยว แล้วเป็นอัตโนมัตติ ฆ่ากิเลสเป็นอัตโนมัตติได้ เช่นเดียวกับกิเลสสร้างตัวเองเป็นอัตโนมัตติ นั้นถามใครละ มันประจักษ์ขึ้นมา จึงได้เอาคำพูดนี้มาพูดนะ แต่ก่อนเราก็ไม่เคยคิด ไม่เคยรู้เคยเห็น เวลามันมาเป็นหัวใจทั้งสองประเภท เวลากิเลสเป็นอัตโนมัตติจนกระทั่งน้ำตา ร่วงก็เห็นชัด ๆ ที่นี้เวลาธรรมเป็นอัตโนมัตติเอาจนกิเลสพังไม่มีอะไรเหลือเลยมันก็ประจักษ์ภายในหัวใจ แล้วจะไปถามใคร

พระพุทธเจ้าก็ สนฺทิกฺขุญฺโง ประกาศออกมาแล้ว ว่าผู้ปฏิบัตินั้นและจะเป็นผู้รู้เอง เห็นเองในผลของตนที่ทำมา ที่นี้เราก็ทำมาเองเราก็เห็นในผลของเรา จะไปทูลถามพระพุทธเจ้าอะไร ถ้าไปทูลถามก็เหมือนว่ากลั่นแกล้ง หรือเสแสร้งไป มันไม่สนิทใจเหมือนมันเป็นเองรู้เอง ไม่ต้องถามใคร อันนี้สนิทเต็มที่แล้ว นั้นเห็นไหมธรรมพระพุทธเจ้า เป็นยังงใจจิตชัดไหม พี่น้องทั้งหลายพิจารณา ให้รู้เนื้อรู้ตัวนะ หลวงตาไม่นานนะตาย แล้วจะไม่มีใครเทศน์อย่างนี้ ไม่ใช่เราคุย เราพูดตามหลักความจริง จะมีได้น้อยมากที่เดียวหรือไม่มี

อย่างที่พูดมานี้มานานเท่าไร ๕๔ ปีแล้วที่เทศน์ ยี่งเทศน์สอนพระสอนเณรยี่งละเอียดลออ มีแต่ธรรมชั้นสูงและสูงสุด ฟุ้ง ๆ เลย สอนพระแต่ก่อนกำลังวังชาเราก็ดี ธาตุชั้นธนาแน่นมั่นคง เทศน์สอนพระนี่ไหลไปเลยเทียว มันสิ้นไปเลย นั้นละธาตุชั้นพร้อม ต่อมาโรคหัวใจเกิดขึ้นแล้วมันก็เป็นกรรมอันหนึ่งเหมือนกันนะเรา ถ้าหากว่าโรคหัวใจไม่เกิดไม่มีขึ้นนี้ การเทศน์ว่าการมันยังจะเก่งกว่านี้ ไม่ใช่คุย มันเก่งกว่านี้ อันนี้มาเป็นปี ๒๕๐๖ โรคหัวใจ ตั้งแต่นั้นมาทรุดผิงเลยทันที ต้อนรับแขกไม่ได้ จนถึง ๒๕๑๒ เป็นเวลา ๖ ปีเต็ม รับแขกรับคน เทศน์ว่าการไม่ได้เลย จนกระทั่ง ๒๕๑๓-๒๕๑๔ พอพูดได้บ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ๒๕๑๕ ขึ้นไปค่อยคลี่คลายออก จนกระทั่งถึง ๒๕๒๐ จึงได้ เริ่มสอนบ้าง เช่นสอนคุณแพพวง นั้นละเริ่มมา

จากนั้นก็ค่อยคลี่คลายมาเรื่อย ๆ แต่อยู่ในเกณฑ์ระวัง ไม่ระวังไม่ได้ อย่างทุกวันนี้ต้องระวัง คือโรคหัวใจมันไม่ได้หายนะ มันสงบ สงบมากประหนึ่งว่าไม่มี นั้นเวลาเราเทศน์ธรรมะเด็ดขาดเผ็ดร้อน แงงหม้อเล็กหม้อจืดมันจะฟุ้งเลย นี่ละที่นี้เข้าไป

กระเทียม อันนั้นจะยิบเย็บขึ้นมา พอรู้แล้วเหยียบเบรกทันที ฝืนไปไม่ได้ เวลานี้มันเป็นอย่างนั้น มันถึงไม่ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย การเทศนาว่าการมีเครื่องมือคือร่างกายของเราเป็นสำคัญ ถ้าเครื่องมือพร้อมแล้วธรรมไม่ต้องถาม ควรจะออกหนักเบามากน้อยนี้พุ่งเลยทันที ขอให้เครื่องมือคือร่างกายมันสมประกอบมันจะออก ไหลไปเลยทีเดียว นี่ละแต่ก่อนเป็นอย่างนั้น

ตั้งแต่โรคหัวใจเกิดแล้วเป็นคนใหม่ขึ้นมา อย่างเทศน์มาตลอดทุกวันนี้ ใครจะว่าเทศน์ดีไม่ดีอะไรก็ตามเถอะ เจ้าของเป็นผู้เทศน์มาเองเคยเทศน์มาแล้ว มันเหมือนกับเป็นคนละคน อย่างเทศน์ทุกวันนี้เหมือนเป็นคนละคนกับแต่ก่อน สะปะสะปะไปอย่างนั้น ธาตุชั้นนี้ก็ไม้อำนวย นี่พูดถึงเรื่องธรรม ถ้าลงได้เกิดในหัวใจแล้วไม่ถามใครเลย พระพุทธเจ้าท่านไปถามใคร ตรัสรู้ขึ้นมาสอนโลกทั้งสามได้ในทันทีทันใด บรรดาสาวกก็เหมือนกันไม่เคยไปพูลถามพระพุทธเจ้า องค์ไหนบรรลุธรรมปឹងขึ้นมาก็เต็มภูมิของตัวเอง สอนโลกอย่างเต็มภูมิของตัวเอง ไม่ต้องไปขอแบ่งจากพระพุทธเจ้าเรื่องความรู้วิชาไม่เพียงพอ ไม่มี เต็มภูมิของแต่ละองค์ ๆ

ความรู้เกิดขึ้นจากใจแท้เป็นอย่างนั้น ผิดกันกับที่เราเรียนจดจำมาจากคัมภีร์โบราณ อันนั้นเป็นความจำ อันนี้เป็นความจริง เอาความจำที่จำได้แล้วมาเป็นภาคปฏิบัติ กางแปลนออก ปลุกบ้านสร้างเรือน อันนี้กางแปลนคือตำรับตำราออก และปฏิบัติตามนั้นก็ปรากฏผลขึ้นมาเรื่อย ๆ ปริยัติแล้วก็มาเป็นปฏิบัติ เมื่อเป็นปฏิบัติแล้วปฏิเวธมันก็รู้ผลของงานมาโดยลำดับตั้งแต่เริ่มทำงาน เริ่มปลุกบ้านปลุกเรือน เริ่มภาวนาจิตใจเริ่มสงบสงัด เริ่มมีความสงบเย็นก็รู้ ละเอียดยขนาดไหนค่อยรู้ไป ๆ เรื่อย นี่ธรรมะอย่างนี้สด ๆ ร้อน ๆ อย่าให้กิเลสมันตบทุบตบตานะ

เวลานี้กำลังลบล้างกันทั่วแดนชาวพุทธเรา บาป บุญ นรก สวรรค์ แทบจะไม่มีติดใจ แต่การสร้างบาปนี้ไม่มีใครแข่งได้ละพวกชาวพุทธเรา เรียกว่าสร้างอย่างไม่รู้จักประมาณ ไม่รู้เนื้อรู้ตัว ตายจมเมื่อไรก็ไม่รู้ แต่การสร้างบาปสร้างไม่ถอย ถ้ามันบาปหนามันลบบาป บุญ สวรรค์ ไปหมด กิเลสลบ แล้วก็สร้างตั้งแต่เรื่องความชั่วช้าลามก แล้วก็เผาเจ้าของ ไม่เผาใครนะ ผู้ทำนรู้บุญรู้บาป ผู้มีหิริโอตตปะท่านไม่ทำ จะไปเผาท่านได้ยังไง นั่น นี่เวลานี้กำลังหนาแน่นมากทีเดียว โอ้ย มองไปไหนจนจะดูไม่ได้ เราไม่ได้ประมาทโลก เรามองโดยความเป็นธรรม ด้วยสายตาของธรรม ผิดกันกับสายตาของโลก มองดูคอยจะยกยอ คอยจะสรรเสริญ ทำหนิตินินนา สะดุดในใจ ๆ ติดใจเสียใจไปตามเขา กระทบกระเทือนไปตามเขา ถ้าไม่พอใจก็เคียดให้เขาก็ได้ พอใจดีใจตามเขาก็ได้

ส่วนสายตาของธรรมไม่มี จะอะไรก็ตาม ว่าไม่ถูกนี้ก็ไม่ใช่กระเทือน ไม่ใช่ยึดเอาความไม่ถูกมาเป็นอารมณ์เผาตัวเอง และไม่ใช่ยึดเอาความถูกต้อง ตีอกตีใจมาเป็นบ้าเผาตัวเองอีกเหมือนกัน ท่านไม่เผา ผ่านธรรมดา รู้เห็นตามหลักธรรมชาติ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกัน เพราะไม่สัมผัสต่อกันแล้ว สายตาของธรรมดูด้วยความเรียบราบ ไม่สัมผัส ไม่มากระทบกระเทือนตนเอง ที่นี้เวลาดูอย่างงั้นซิ ไฟดวงนี้ดวงเก่านี้ เวลาฝึกหัดอบรมแล้วด้วยอรรถด้วยธรรม ธรรมประเภทนี้มีในศาสนาไหนล่ะ เอามาสอนซิ เอามาแข่งกันซิ มีในพุทธศาสนาของเราเท่านั้นที่สอนถึงขั้นบริสุทธิพุทธโธ ไม่ต้องไปทูลถามพระพุทเจ้า แม้เป็นสาวกก็ตามได้ยินได้ฟังจากพระองค์ แต่เวลาปฏิบัติได้รู้เห็นเต็มหัวใจแล้วไม่ต้องไปทูลถามพระพุทเจ้า ก็คือธรรมของพระพุทเจ้าประกาศเป็นปัจจุตัต เวทิตพุโพ หรือ สนฺทิฏฐิโก ขึ้นในผู้ปฏิบัติเสียเอง

เราไปหาธรรมที่ไหนไม่มี พุดได้อย่างยัน ๆ จะเอาคอไปตัด ตัดขาดก็ขาด แต่จะให้ยอมรับตามที่เขามาคัดค้านต้านทาน ไม่ยอมรับ ขาดก็เพื่อบูชาพระพุทเจ้าโดยถ่ายเดียวเท่านั้น ไม่เป็นอย่างอื่น มันรู้ขนาดนั้นแล้วมันจะไปไหวอะไร สามแดนโลกธาตุนี้อะไรจะมาหลอกให้ไหว ใครจะมาคัดค้านต้านทานให้ไหวไม่มี เพราะฉะนั้นการพูดการจาเทศนาว่าการหนักเบาเล็กน้อยจะเอาธรรมเป็นประมาณ ไม่ได้เอาถึงขยะมูตรคูมาเป็นประมาณ เหยียบไปเลย เข้าใจไหมล่ะ เหยียบไปเลย ๆ

การเทศนาว่าการ ต้องเล็งถึงประโยชน์ที่ผู้มารับจะได้หนักเบาเล็กน้อยจำไปเลย ควรจะได้รับหนักเบาเล็กน้อยมันจะออกรับกันพอดี เทศน์ขนาดไหนพอดี ๆ ควรจะหนักหนักเอง ควรจะเบาเบาเอง ควรจะทุ่มทุ่มเอง ควรจะเป็นหม้อเล็กหม้อจืดเป็นขึ้นเอง ฟุ้งไม่รอ เป็นหลักธรรมชาติของจิตที่เหมาะสมกับสิ่งที่มาเกี่ยวข้อง ดิ่งดูตึงกัน ได้มากน้อยเพียงไร ออกรับกันขนาดนั้น ๆ นั่นธรรมเป็นอย่างงั้น ท่านไม่สอนแบบตัน ๆ เด่า ๆ เกาหมัด ถ้าลงได้รู้ในใจแล้วจะไปสงสัยอะไร ไม่สงสัย เรื่องใครจะเชื่อไม่เชื่อเต็มหัวใจท่านแล้ว ท่านจะไปแบ่งหนักแบ่งเบาอาศัยอะไรมาเพิ่มเติม ท่านไม่หวังอะไรทั้งนั้น ท่านพอแล้ว สามแดนโลกธาตุจะมาเพิ่มอีกท่านก็ไม่เอา จะมาดึงออกท่านก็ไม่เอา พอดี นี่คือการพอที่เลิศเลอสุดยอดแล้ว นี่ธรรมของพระพุทเจ้า แล้วจะไปหาสักขีพยานที่ไหน

เมื่อเป็นเช่นนั้นการเทศนาว่าการทุกสิ่งทุกอย่าง หนักเบาเล็กน้อยจะไปหาใครมาเป็นสักขีพยาน ไปอาศัยฟังฟัง รู้ขึ้นในใจพอ จะควรหนักเบาเล็กน้อยมันก็ออกเอง ๆ ไม่ควรออกดิ่งก็ไม่ออก ถ้าควรแล้วก็เหมือนเราไปทอดแห ยังไม่ผูกเพลาก็ตามแห ถ้าปลาตัวใหญ่ ๆ ผุดขึ้นมาขึ้นพันกันเลย กางแหเรียบร้อยแล้วเตรียมจะทอด มองไปนี่ชี้หมู อันนั้นชี้หมา วันยังค่ำมันก็ได้ทอดแห ไม่ได้เหวี่ยงแหลงไป ก็มันมีแต่ชี้หมูชี้หมา

ธรรมะทางไปตรงไหนก็มีแต่ชี้หมู่ชี้หมา จะเอาอะไรมาเทศน์ เทศน์ใส่ชี้หมู่ชี้หมา มีหรือ
เข้าใจไหมละ

ถ้าไปแล้วมันผูกขึ้นมาตัวใหญ่ ๆ อันนี้ปลาบึก อันนี้ปลาตะเพียนอย่างนี้พันกัน
เลย ไม่ต้องบอกเพราะเตรียมจะทอดอยู่แล้ว จะหว่านจะทิ้งแหอยู่แล้ว มันทำไมจะไม่
ขวางแห ถ้าไม่สมควรขวางหาอะไร ฟาดลงไปถูกชี้หมา กองหนึ่งมาล้างแหทั้งวันมันก็
ไม่ได้เรื่อง ขาดทุนไหม ฟาดลงไปชี้หมาเพียงกองเดียวเท่านั้นผสมเสกกับแหก่อนนี้ แห
ก่อนนี้เลยเป็นชี้ทั้งหมดเลย ล้างทั้งวันมันก็ไม่สะอาด แล้วใครจะไปเสี่ยงบ่าอย่างงั้น ไป
ทอดกองชี้หมา นั่นละธรรมชาติไหนควรเทศน์ก็เทศน์ ไม่ควรเทศน์ท่านไม่เทศน์
ไม่ใช่จะสู้สู้สู้หมา จึงว่าธรรมกับโลกไม่เหมือนกัน ธรรมพอประมาณทุกอย่างจึงเป็น
แบบฉบับของโลกได้ ถ้าเป็นแบบโลกก็ไม่ใช้ธรรม มันก็แบบโลก เขาเหมือนเรา เรา
เหมือนเขา ถ้าเป็นแบบธรรมไม่เหมือนใคร ใครเป็นขึ้นรู้ตัวเองเลย ไม่เหมือนใคร
เหมือนคือตัวเองนี่เท่านั้น

พูดเริ่มต้นตั้งแต่กิเลสสร้างตัวของมันโดยอัตโนมัติ แล้วธรรมก็แก้กิเลสเป็น
อัตโนมัติ เราก็ไม่เคยมีแต่ก่อน ไม่เคยเห็น แต่เวลามันเป็นขึ้นในใจไม่เคยสะทกสะท้าน
ใครจะเชื่อไม่เชื่อก็ตาม ก็มันเป็นมาแล้ว เป็นอัตโนมัติ กิเลสก็เป็นในหัวใจเราแล้ว เรา
ฟาดกิเลสลงโดยอัตโนมัติก็เป็นในหัวใจเราแล้ว กิเลสขาดสะบั้นก็เป็นในหัวใจเรา ไม่ได้
เป็นในหัวใจผู้ใดนี่นะ พอจะไปหาถาม เป็นยังงี้หัวใจแก็ ถ้าเขาตอบมาก็ไม่เป็นไร
หรรอกเมื่อคืนเห็นแต่หมอนขาด ไปอย่างงั้นเสีย เราจึงไม่อยากถามกลัวเขาตอบหมอน
ขาดมาให้เราฟัง

อะไรจะเลิศเลอยิ่งกว่าธรรมพระพุทธเจ้า โอ้อโฮ ได้เจอเข้าไปซินะ หูหนวกตา
บอดของกิเลสมันมีรสมีชาติ มันบิบบี้สีไฟมาก็กั๊กก็กั๊กไม่มีใครขีดทาบอ้อมพอ มัน
เก่งของมันแบบหนึ่ง เพราะฉะนั้นมันถึงได้ครองโลก ถ้าธรรมยังไม่เข้าสัมผัสเมื่อไร
กิเลสนี้ตัวสำคัญมาก กลุ่มจิตใจของสัตว์โลกให้จมไปเป็นกับเป็นกั๊กไม่มีประมาณ
เมื่อธรรมเข้าสัมผัสแล้วจะตื่นเนื้อตื่นตัว รู้สึกสะดุ้งแล้วตื่นเนื้อตื่นตัว เห็นเป็น
ความสำคัญขึ้นภายในใจตัวเองทันที ๆ ถ้าไม่มีธรรมเข้าในใจแล้วมันก็หลับทั้งตื่นไป
อย่างงั้น โลกเรานี้หลับทั้งตื่น ไม่มีใครตื่น มีแต่หลับทั้งตื่น ตื่น ๆ อยู่ นั่น ตาไส้ยิ่งกว่า
ตาหมาตาแมว แต่มันก็หลับอยู่ยิ่งกว่าหมากว่าแมว

เวลาดำเนินลงไป ๆ ธรรมพระพุทธเจ้าเป็น อกาลิโก มีต้นมีปลายที่ไหน ไม่มี
กาล สถานที่ เวล่ำเวลา ไปทำลายได้ ไปให้คะแนนตัดคะแนนได้ นอกจากผู้ทำผู้บำเพ็ญ
นั่นผู้ทำงาน ผู้นี้เป็นผู้เพิ่มคะแนนตัดคะแนนของตัวเองได้ คนอื่นไม่ได้ การทำชั่ว
เหมือนกัน การทำดีเหมือนกัน เป็น อกาลิโก ทำชั่วได้ชั่วทันที วิ่งตามกิเลสเป็นกิเลส

เป็นไฟไปทันที วิ่งตามธรรมเป็นธรรม เป็นน้ำดับไฟไปทันที อยู่ในหัวใจของเราเอง เพราะได้พูดแล้วว่า กิเลสกับธรรมเกิดที่หัวใจอยู่ที่หัวใจ ไม่มีนอกจากนี้ สามแดนโลกธาตุไม่มีสถานที่อยู่ของกิเลสและธรรม นอกจากหัวใจของสัตว์นี้เท่านั้น มันก็หัวใจของเราที่จะว่าไง ดูเรานี้ซิ เมื่อมันจ้ำลงไปแล้วอยู่ที่ไหน จะว่าสบายไม่สบายมันก็เลยเสียทุกอย่าง

ให้พากันตั้งอกตั้งใจนะพวกเรา จะให้แต่กิเลสมากล่อมศาสนา ครั้นเวลาถามแล้วถือศาสนาอะไร ถือศาสนาพุทธ ลูกอยู่ในท้องก็พุทธโผล่ออกมา แย่งแม่โผล่ออกมา ถือศาสนาพุทธ ครั้นเวลาปฏิบัติ โอ้ย หมาขี้เรื้อนยังสู้ไม่ได้ ยิ่งเก่งกว่าหมาขี้เรื้อนอีก มันมีแต่คำปากเฉย ๆ กิริยาแห่งชาวพุทธคืออรรถธรรมไม่มี ในกิริยามารยาท การแสดงออก ข้อประพฤติปฏิบัติ กำจัดความชั่วช้าลามก หน้าที่การงานเป็นเนื้อเป็นหนัง เป็นเหตุเป็นผลไม่มี มีแต่ความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม เห่อคะนองตลอดเวลา นี่เป็นธรรมหรือ เป็นกิเลสทั้งนั้นนี่นะ

การเสาะแสวงหาแทบล้มแทบตาย หามาเพื่อความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ไม่มีขอบเขตเหตุผล น้ำล้นฝั่งตลอดเวลาคือพวกเราที่ชาวพุทธนี้แหละ มันไม่มีพุทธ มีแต่น้ำล้นฝั่ง ๆ จะหาของดิบของดีมาจากที่ไหนล่ะ นี่จะตายทิ้งเปล่า ๆ นะ ศาสนาเลิศขนาดไหนมันจะไม่ยอมฟังนะ กิเลสจะต่อสู้กับธรรมตลอด หนักเข้าไปจนกระทั่งไม่เชื่อบุญเชื่อบาป คนนี้หมดหวังยังจะเหลือแต่ลมหายใจ แม้จะดีกว่านั้นแต่เวลาท่านพูดถึงอรรถถึงธรรมที่จะควรกระหม่อมยั้งยั้งและอุตสาหะพยายาม ก็สุดเอื้อมหมดหวังเข้าไปใส่เสีย กิเลสก็บอกว่าสุดเอื้อมหมดหวัง ไม่ไหวแล้วเรา เราเป็นฆราวาสหาอยู่หากินไปอย่างนั้นแหละ ไปอย่างนั้นเสียนะ บทเวลากิเลสพันคอมันไม่เห็นว่าคอข้านี้คอฆราวาสนะ อย่างมาพัน ไปพันคอพระที่บวชเข้ามากินข้าวกินน้ำกับประชาชน แต่ขี้เกียจขี้คร้าน นอนอยู่บนหมอนไม่ลง ให้ไปพันคอตัวขี้เกียจ พระหัวโล้น ๆ นะ ไม่เห็นมันไป มันพันได้ทั้งคนทั้งพระนั้นแหละ ใครขี้เกียจขี้คร้าน ท้อแท้อ่อนแอ กิเลสพันทันทีเลย เอาละพูดเพียงเท่านั้น

(ลูกศิษย์อ่านคำถามปัญหาธรรมที่ส่งเข้ามาทางเว็บไซต์หลวงตามหาบัว ญาณสัมปัณโณ กราบเรียนถามหลวงตา) ข้อแรก กราบเรียนหลวงตาครับ ภavana พุทธโธได้สักครูหนึ่งเกิดความรู้สึกว่า เห็นโครงกระดูกนั่งสมาธิ แล้วก็ดูเหมือนจะมองเห็นตัวเองมีโครงกระดูกอีก ใจอยากฟังเทศน์หลวงตา อีกใจหนึ่งก็อยากดู อีกใจหนึ่งก็อยากพุทโธ ใจก็ยังดูและทำทั้งสามอย่างได้สักพักก็ตัดสินใจฟังเทศน์ต่อ และพุทโธต่อไป แต่ก็ยังเห็นโครงกระดูก อยากทราบว่าจะทำอย่างไร ข้อที่ ๑ ฟังเทศน์หลวงตาต่อไปดีไหม ข้อที่ ๒ พิจารณาโครงกระดูก ข้อที่ ๓ ทำทั้งสองอย่าง ข้อ ๔ ฟังเทศน์หลวงตาแล้วต้องภาวนา

พุทโธหรือไม่ว่า ข้อที่ ๕ ภาพที่เกิดขึ้นจากภาพความจำเก่า แล้วผมสามารถนำมาพิจารณาได้หรือไม่ครับ กราบนมัสการและขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย ลงชื่อคุณ ธ ธง

หลวงตา : คุณ ธ ธง เราก็ตอบธ ธงเหมือนกัน ให้พิจารณากระดูกมากนะ ส่วนจะกำหนดพุทโธไม่ว่าพุทโธหรืออะไรนั้นให้ปล่อยเสียก่อน ถ้ามันเห็นกระดูกพิจารณากระดูก แยกแยะกระดูก ทำลายกระดูกให้กระจัดกระจายออกไป และตั้งเป็นรูปร่างใหม่ขึ้นมา ถ้ามันจะเป็นไปได้จริงๆ ก็ตั้งขึ้นมาอีก พิจารณาอีก แยกแตกอีกต่อไปความชำนาญชำนาญมันจะบอกขึ้นเองเจ้าของจะรู้ เราจะไม่มีอธิบายมากอันนี้ ดูร่างกระดูกให้ดี ให้คลี่คลายดูร่างกระดูก ให้ชำนาญชำนาญ มันคล่องแคล่วของมันเอง คำว่าชำนาญคือมันคล่องตัวของมัน โอกาสที่อยากจะกำหนดภาวนานี้ก็ทำได้ ไม่ได้บอกว่าขาดตัวที่เดียวนะ อันไหนที่มันหนักมากก็ให้ทำอันนั้นก่อน เข้าใจหรือ เข้าใจไป

(เขาบอกว่า กราบนมัสการหลวงตาด้วยความเคารพอย่างสูง อยากจะรบกวนหลวงตาช่วยให้ความกระจ่างกับปัญหาที่อาจจะดูธรรมดาสำหรับคนอื่น แต่สำหรับผมคิดว่าสำคัญมาก อาจทำให้การปฏิบัติหลงทางได้ คืออยากจะทราบว่าจะกำหนดจิตไว้ที่ใด พุทโธ อย่างเดียวโดยไม่กำหนดลมหายใจ แต่ไม่ทราบว่ากำหนดจิตไว้ที่ใด จากการปฏิบัติมักจะมีความรู้สึกอยู่แถว ๆ หน้าผากหรือระหว่างคิ้วซึ่งไม่แน่ใจ บางคราวถ้าบริหารแบบเน้น ๆ จะรู้สึกหน่วง ๆ ที่บริเวณหน้าผากหรือระหว่างคิ้ว ไม่ทราบที่กระผมทำอยู่ถูกวิธีหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องจะปฏิบัติอย่างไร หลวงตาได้โปรดแนะนำตั้งแต่เริ่มต้นโดยละเอียดสำหรับกระผม ซึ่งมีปัญญาน้อยในทางปฏิบัติ ลงชื่อคุณชายชัย)

หลวงตา : นึกพุทโธนั่นแหละ มันจะอยู่ข้างบนข้างล่างอะไรไม่สำคัญ สำคัญที่ว่าพุทโธมีสติอยู่กับคำบริกรรมว่าพุทโธ ๆ เป็นใช้ได้ จะอยู่สูงอยู่ต่ำไม่สำคัญ ขออย่าเผลอกับคำบริกรรมที่ติดแนบด้วยสติก็แล้วกัน ถ้าเผลอสติไม่ได้ คำบริกรรมพลาดไป ให้มีคำบริกรรมแล้วสติควบคุมคำบริกรรม คำบริกรรมติดกับใจไม่ให้ทำงานอย่างอื่น เข้าใจแล้วนะ เท่านั้นยังไม่สอนมาก

(อีกข้อครับผม กราบนมัสการหลวงตา ผมมีเรื่องกราบเรียนถามหลวงตาภาวนาสองแบบ คือกำหนดจิตใสเป็นบางครั้ง และฝึกสติโดยการดูที่จิต แบบนี้ผมทำบ่อยมากครับ ตอนนี้เกิดผลทางกายหลายอย่างคือ หนึ่งบางครั้งผมทานอาหารลิ้นไม่รู้สึกถึงรสชาติของอาหารเลยครับ ทราบแต่ว่าร้อน อุ่น เย็น แข็ง นุ่ม เป็นติดต่อกันถึง ๔ วัน ต่อมาระยะหลัง จะเป็นบ้างสำหรับอาหารบางมื้อครับ อยากทราบว่าหากเกิดอาการแบบนี้ก็ควรแก้ไขอย่างไรครับ)

หลวงตา : ไม่อยากตอบนะ

(ข้อสอง บางครั้งผมรู้สึกจิตสงบจะปรากฏมีไอร้อน ระเหยออกจากท้ายทอย จากไหล่ทางด้านหลังครับ ผมไม่ได้นั่งสมาธิอะไรเลย ส่วนมากเป็นตอนขับรถคนเดียว ครับ อยากถามหลวงตาว่าคืออะไรครับ ควรจะแก้ไขหรือไม่ครับ)

หลวงตา : บอกเขาว่าชี้แจงตอบ ความจริงตอบแล้ว ไม่เป็นสาระก็ไม่ต้องตอบ ตอบไปหาอะไร

(ขอเมตตาจากหลวงตากราบเรียนเรื่องการปฏิบัติธรรมภาวนาดังนี้ครับ กระผมปฏิบัติธรรมนั่งสมาธิภาวนา โดยกำหนดคำบริกรรมภาวนาพุทโธให้สติติดแนบกับคำบริกรรมพุทโธ บริกรรมภาวนาไปจนกระทั่งลมหายใจละเอียดมาก เสมือนไม่มีลมหายใจอยู่เลยครับ ปรากฏว่าร่างกายเริ่มเบา และมีอาการคล้ายกับร่างกายหายไป เหลือแต่ตัวรู้คือจิต ทุกสิ่งทุกอย่างว่างไปหมด สว่างไปหมด ขาวไปหมด จิตมีอาการสงบเย็น เบาสบายอย่างน่าอัศจรรย์ แบบที่ไม่เคยเป็นมาก่อนเลยครับ คล้ายกับว่าเหลือแต่ตัวรู้คือจิต เมื่อกระผมดีใจอาการของจิตก็ถอนออกมาทันที เมื่อกระผมเสียใจหรืออยากที่จะเข้าไปสัมผัสกับอาการดังกล่าวอีก ปรากฏว่าไม่เป็นอาการอย่างที่ผ่านมา

กระผมจึงปล่อยวางจิต ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ ปล่อยวางเฉย ๆ ไม่ยึดมั่นถือมั่นกับอาการดังกล่าว ปรากฏว่าจิตยิ่งดำดิ่งลึกมาก สว่างมาก ขาว และว่างไปหมดเลยครับ ร่างกายเหมือนหายไป เหลือแต่ตัวรู้คือจิต เมื่อถอนออกจากสมาธิปรากฏว่าร่างกายเบา มาก จิตใจมีความสงบเย็น สุขุม มองอะไรคิดอะไรเห็นเป็นธรรมไปหมด ต่างจากสภาวะปกติทั่วไป จากนั้นกระผมก็หัดพิจารณาธรรม กำหนดลงความไม่เที่ยงเป็นทุกข์ ในชั้นห้า รวมทั้งพิจารณาอสุภะภายใน น้อมเข้ามาสู่ไตรลักษณ์ จิตก็ค่อย ๆ วางความยึดมั่นถือมั่นลง ในขณะที่กำลังปฏิบัติธรรมภาวนา กระผมขอกราบเรียนถามหลวงตาว่า ปฏิบัติตามนี้ถูกต้องหรือไม่อย่างไรครับ)

หลวงตา : บอกเลยว่าถูกต้องแล้ว ให้พิจารณาอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ นะ มันจะเหมือนเก่า ไม่เหมือนเก่า อย่าไปกังวล ให้ถือหลักปัจจุบันด้วยความมีสติในการภาวนาเสมอไป

(ถ้ากระผมจะละกิเลส กระผมควรสละทางโลก มุ่งหน้าปฏิบัติธรรมภาวนา จะพอมีทางความหวังบ้างไหมครับ ลงชื่อ ผู้ยังมีกิเลส)

หลวงตา : ตอบผู้ยังมีกิเลส ถ้าเขาหวังก็มี เขาไม่หวังก็ไม่มี ก็มีเท่านั้น ไม่เห็นมีอะไร ถามลอย ๆ เราก็ตอบลอย ๆ

(กราบเรียนหลวงตา ได้ปฏิบัติสมถกรรมฐาน โดยนั่งทำสมาธิทุกวันปีกว่า บางครั้งจิตจะสงบนิ่ง ไม่มีสัญญาสังขารเลย โดยมากจะมีสติรู้ตัวอยู่ในขณะนั้น เมื่อพยายามพิจารณาเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ จิตยังไม่สามารถเห็นสภาพแท้ของกาย

สักที ขอกราบรบกวนหลวงตาช่วยโปรดแนะแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้มีจิตติดด้วย กราบ
นมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง)

หลวงตา : ตอบว่าอย่าถือ ก็ไม่เห็นได้เรื่องอะไร ถ้ามมาอย่างนั้น เรา
ก็ตอบอย่างนั้นแหละ ตอบส่งเดช

(อยากทราบเวลาหลวงตากราบรูปเหมือนพระอาจารย์มั่น หลวงตาสวด
อย่างไร จะนำไปปฏิบัติตามครับ)

หลวงตา : ไม่ตอบ

(เมื่อเราซื้อผลไม้ หรืออาหารมาเพื่อถวายพระ หรือใส่บาตร เราก็กแบ่งไว้ส่วน
หนึ่ง แล้วก็นำอีกส่วนหนึ่งมาทานก่อน จะบาปหรือไม่ครับ)

หลวงตา : ชี้แจงตอบ

(ที่บ้านมีศาลเจ้าเงินอยู่ในบ้าน ซึ่งคุณพ่อคุณแม่เคยไหว้มาประจำ พอหมดพ่อ
แม่แล้ว ปัจจุบันเราก็กยังมีการไหว้อยู่ ไม่ทราบว่าในฐานะชาวพุทธทำถูกหรือไม่ หรือ
จะต้องปฏิบัติอย่างไร ลงชื่อผู้กลัวบาป)

หลวงตา : ชี้แจงตอบไม่เอา มันจะกลัวขนาดไหนก็ไม่ตอบ มันกลัว
เฉยๆ แต่ปากมัน อย่างนั้นแหละปัญหาถามสุมสุมทำไม่น่าตอบ ไม่ทราบจะตอบไปหา
อะไร

(อยากทราบเรียนถามหลวงตาว่าในอดีตตอนยังหนุ่ม เคยบวชพระตาม
ประเพณีแล้วเคยทำอาบัติข้อสังฆาทิเสส หลังจากนั้นก็สึกมาโดยไม่ได้อยู่กรรมแก้ไข มา
ปัจจุบันสนใจทำบุญ และภาวนา แต่ทุกครั้งที่ภาวนา พอจิตจะสงบจะนึกถึงเรื่องนี้แล้ว
ทำให้จิตฟุ้งซ่านไม่มีสมาธิ จนต้องเลิกทำทุกครั้ง จะทำอย่างไรดี พอจะมีวิธีแก้ไข
หรือไม่ ขอความเมตตาจากองค์หลวงตาช่วยชี้ทางสว่างให้ด้วยครับ ลงชื่อคุณคิดไม่ตก)

หลวงตา : ไม่ตอบ ชี้แจงตอบ

(กราบเรียนหลวงตาครับ ด้วยผมได้เห็นบาร์มีที่หลวงตาท่านได้ปกป้องรักษา
ประชาชนและประเทศไทยให้ผ่านพ้นภัยพิบัติต่างๆ มาด้วยดี จึงขอกราบเรียนขอให้
หลวงตาอยู่เป็นมิ่งขวัญดูแลประชาชนและประเทศไทยอีกนานๆ ครับ ขอให้หลวงตามี
อายุ ๑๒๐ ปีด้วยครับ

หลวงตา : ไม่ตอบ ฟังไปเฉย ๆ

(เมื่อประมาณ ๒-๓ เดือนที่ผ่านมา กระผมได้ฟังเทศน์และอ่านเทศน์ของ
หลวงตาให้ภาวนาพุทธโธ ให้วางไว้กลางอก แล้วมีคืนวันหนึ่งผมได้นั่งสมาธิสักครู่ แล้ว
รู้สึกว่าได้กำหนดพุทธโธ แล้วรู้สึกว่าการเคลื่อนไปสู่กลางอกเอง และรู้สึกได้เห็นในอก

เป็นโพรงโล่งกว้างครับ แต่ปัจจุบันด้วยมีปัญหาหลายอย่างจึงไม่ค่อยได้นั่งสมาธิ แต่ผมก็ยังจำภาพนั้นได้ในใจอยู่ กระผมจึงขอกราบเรียนถามว่า

๑) ถ้าผมนั่งสมาธิแล้วผมจะนำภาพความจำเก่า มากำหนดสมาธิได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ ควรแก้ไขหรือปฏิบัติอย่างไรครับ

๒) บางครั้งในกลางอกนั้น ผมก็นึกให้เห็นภาพหัวใจ ปอด อันนั้นผิดหรือไม่ และควรปฏิบัติอย่างไรดีครับ)

หลวงตา : ไม่ค่อยมีสาระอะไร มีอันหนึ่งที่วางจิตว่างเห็นโครงกระดูก เพราะฉะนั้นเราจึงแนะนำไป มันจะมีสืบต่อทางตึงามไปเรื่อย ๆ นอกนั้นธรรมดา ๆ

ชมถ่ายทอดสดพระธรรมเทศนาของหลวงตาทุกวัน ได้ที่

www.Luangta.com หรือ www.Luangta.or.th